

Studiehandledning

Aktuell till kongressen 2012

PRO Pensionärernas Riksorganisation

Studiehandledning till handlingsprogrammet 2009 – 2012

Handlingsprogram och stadgar är våra viktigaste dokument under kongressperioden! Det är angeläget att alla känner till våra gemensamma ställningstaganden för att vid behov kunna agera efter dem i de sammanhang som erfordras.

Handledningen är upplagd i två delar, del 1 för er som vill läsa och diskutera handlingsprogrammet i kapitelordning, del 2 för er som vill använda ett annat sätt att arbeta med handlingsprogrammet; dvs. PRO-skolans modell (lanserad i Skåne efter kongressen 2000)

Innehåll:

En introduktion för dig som är ny som cirkelledare:

ABF vårt studieförbund	3
Inledning	3
Första och följande sammankomster	3
Gemensamma mål/ planering/ studieplan	4
Praktiska detaljer	4
Följande sammankomster	5
Handlingsprogrammet 2009 – 2012	6
PRO – en folkrörelse i tiden	6
Ekonomisk trygghet på äldre dar	7
Att leva ett liv i hälsa på äldre dar	8
Mångfald och vinstintressen inom vård och omsorg	9
Vård på lika villkor	9
Demens och psykisk ohälsa hos äldre	9
Äldres läkemedelsanvändning	10
Tandvård	10
Rätt till trygg kontakt med vården på äldre dar	11
Det fria vårdvalet	11
Patientsäkerhet och kvalitetsarbete	11
Att kunna leva i trygghet och oberoende på äldre dar	12
Att känna sig trygg på äldre dar	13
PRO – en öppen organisation för alla pensionärer	14
PRO skolan – modell Skåne	17
Prioriterade områden lämpliga att ta tidigt under kongressperioden	18

En introduktion för dig som är ny som cirkelledare

ABF vårt studieförbund

PRO är – i alla led – medlem i ABF, Arbetarnas Bildningsförbund, som är det största studieförbundet av de nio studieförbund som finns i Sverige idag. Det finns ett centralt avtal, men distrikt, samorganisationer och föreningar bör teckna egna avtal med sin egen ABF-avdelning eller distrikt.

ABF har 50-talet medlemsorganisationer, och av dessa är PRO den organisation som har störst studieverksamhet. Det är drygt 150 000 PROare – av cirka en miljon deltagare – som deltar i studiecirklar varje år.

Därför får vi stöd och hjälp från ABF med t.ex. studie – planeringen. Tala med Din kontakt på ABF-avdelningen om cirkellistor och hur de ska föras. Det är inte svårt, men alltid lättare om man kan få informationen "öga mot öga".

En giltig studiecirkel har
som minimum
3 deltagare
som träffas 3 gånger
under 9 studietimmar.

Inledning

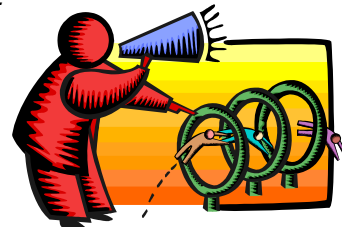
Första sammankomsten är ett positivt nålsöga som alla cirkeldeltagare måste passera. Den anspänning man upplever, både som cirkelledare och cirkeldeltagare, är en viktig garant för att man ska göra ett så bra jobb som möjligt.

Anspänningen bidrar till att man skärper sig och fokuserar på uppgiften. Den är alltså i grunden positiv.

Alla inlärnings-sammanhang utgår från det kända och går mot det okända. Det betyder att i cirkeln börjar kunskapsbyggandet utifrån deltagarnas erfarenheter.

När man håller på att lära något nytt försöker man alltid sätta in det man lärt sig i ett logiskt sammanhang och man jämför med vad man tidigare har lärt sig och vet.

Det är därför som vi alltid pratar om erfarenhetsbaserat lärande, vilket betyder att det vi arbetar med ska ha anknytning till det vi upplever och vara praktiskt tillämpligt.

Det är utifrån de praktiska erfarenheterna som vi drar slutsatser och formulerar våra teorier – inte tvärtom.

Första och följande sammankomster

Vad är det som ska göras under första sammankomsten?

Ingen cirkel är den andra lik, men det är bra om dessa grundläggande moment ingår. Momenten ligger inte i en absolut kronologisk ordning, stuva om så det passar gruppen.

Under första sammankomsten bör man gå igenom:

- presentation av deltagarna i gruppen
- deltagarnas förväntningar på kursen. Dokumentera gärna.
- gemensamma mål/planering/tidsplan, arbetsformer
- praktiska detaljer, (kaffe? bulle?...)
- vilket stöd vill ni ha från ABF avdelningen? Fackman?

Dessutom titta i studieboken, fundera över tilläggsmaterial, telefonlistor till varandra (återbud? flyttad cirkeltid?) och liknande.

Möt en ny bekantskap
förutsättningslöst!

Gemensamma mål/ planering/studieplan

Diskutera gärna cirkelns planering för att få en överblick av det ni gör – en helhetssyn. Helhetssynen är viktig för att veta åt vilket håll cirkeln strävar och ska underlätta att man inte gör alltför många eller långa utvikningar från det cirkeln blivit överens om.

Diskutera ett gemensamt mål med arbetet innan gruppen börjar titta på studiematerialet. Ett sätt att göra planeringen är att samtala om vad cirkeln ska syfta till.

Målet kan vara:

Att öka deltagarnas kunskaper om våra gemensamma beslut;
Att kunna förmedla kunskaperna vidare;
Att finna argumenten för att påverka nödvändiga beslut för i pensionärsråden i kommun, landsting och regioner,
KPR/LPR/RPR

Cirkeln som arbetsform är alltid demokratisk, det är viktigt att alla kommer till tals och får komma till tals och att studiedeltagarnas egna erfarenheter och reflexioner tas på allvar.

Det kan vara viktigt att ägna lite tid åt att diskutera hur olika vi människor lär in nya saker. Samtala också om deltagarnas inställning till hemarbete.

Ingenting som utvecklas följer sin
ursprungliga plan

Praktiska detaljer

Under första sammankomsten måste gruppen bestämma en del praktiska saker för sammankomsterna. Det kan vara saker som raster, vad man ska göra om man måste utebli från en sammankomst, organiserandet av kaffepaus, om tidpunkten, dag och klockslag, möblering av rummet osv. Någon i gruppen kan ha hörselproblem och då är det extra viktigt att inte "tala i munnen" på varandra och om möjligt använda hörslinga (finns ofta möjlighet att låna på ABF. Den kan finnas fast monterad i vissa lokaler). Tänk också på att inte prata med handen för munnen, vissa hörselskadade läser på läpparna. Se till att inte åstadkomma störande ljud vid sidan om.... Kom överens om ni ska låta mobiltelefonerna ringa högt under cirkeln (de går att ställa in på ljudlöst!).

Några sätt att organisera arbetet i studiecirkeln är:

1. Utgångspunkten för arbetet ska vara klart och tydligt.
2. Klargör problem som dyker upp under arbetets gång.
3. Stimulera varandra att framföra åsikter.
4. Se till att kritiskt och allsidigt belysa frågorna "diskutera skillnaden mellan sak och person"
5. Sammanfatta alla synpunkter som kommit fram och se till att inte några kommer bort.

Följande sammankomster

Hur cirkelns arbete och de mer precisa formerna utvecklas avgör gruppen helt och hållet själva. Det kan ändå vara bra att ha en grundstruktur för de följande cirkelträffarna.

1. **Inledning**, dvs. vad gjorde ni förra gången? Har något speciellt hänt? Nya funderingar? Ny information? Synpunkter inför dagens möte?
2. **Information** – ur studiematerialet. Läs, kommentera och diskutera kring dagens kapitel/sidor... tala också om vad deltagarna läst/upplevt kring detta tidigare.
3. **Bearbetning** - Varje studiecirkel har sitt unika arbetssätt. Ett sätt att utveckla gruppens arbetsformer är att integrera flera olika tekniker för olika presentationer och åskådliggöranden. T.ex. rollspel, kollage, utställningar osv. Eller försöka använda datorer i sitt arbete, kanske samarbeta med någon datorgrupp inom PRO som arbetar med "PROsIT"
4. **Avslutning** – förbered nästa träff. Innan gruppen skiljs åt bestämmer man gemensamt om eventuell hemuppgift och i så fall vad som gäller för var och en. Finns behov av fackman?
5. **Studiecirkelns avslutning.**

I samband med att cirkelns närmar sig slutet bör gruppen ha ett samtal om vad som hänt under cirkelns gång. Det kan vara en översiktlig beskrivning över vad som hänt under cirkelns gång, om mål och inriktning ändrats, eller annat viktigt.

Det kan vara en genomgång av vad gruppen arbetat med, vad man rönt framgång i och vilka utmaningar man kommit fram till och vill gå vidare med. Det viktigaste under avslutande samtal är att inte fördjupa sig i detaljer som inte leder någon vart. Likaså ska samtalen hållas på en sådan nivå att den positiva känsla som gruppen arbetat upp under cirkelns gång bevaras.

Vill cirkeln fortsätta tillsammans?

- * För att fördjupa kunskaperna?
- * - eller ta sig an ett nytt ämne?

"Tänk fel om du vill men tänk själv"

- * Presentera sina kunskaper och erfarenheter för andra?

Handlingsprogrammet 2009 – 2012

Tilläggsmaterial:

Stadgar, 10-punktsprogrammet och naturligtvis er egen verksamhetsplan, aktuell verksamhetsplan från riksorganisationen samt om tillämpligt; verksamhetsplan från distrikt och/eller samorganisation!, samt givetvis de av PROs studiematerial som är aktuella på de olika områdena.

PRO - en folkrörelse i tiden

Sid 5-10, kapitelrubriker: Äldre i en föränderlig värld, Äldres inflytande och påverkan samt Åldersdiskriminering och äldre i arbetslivet.

Läs först igenom avsnittet i handlingsprogrammet! Troligen kommer ni att behöva flera träffar för att hinna med hela området!

Tilläggsmaterial:

- o Faktablad "Ny diskrimineringslag och ny myndighet", hämtas via regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Att diskutera:

- o PROs vision se handlingsprogrammet - hur når vi den?
- o Bilden av PRO, hur stämmer den?
- o Hur tar vi reda på och tar vara på medlemmarnas kunskap och kompetens?
- o Hur ser er medlemsutveckling ut? Vet ni varför ni har detta goda/hyfsade/sämre (?) resultat?
- o Vilka är det som ska representera oss i offentliga organ såsom KPR (Kommunens PensionärsRåd), LPR (Landstingets PensionärsRåd eller ibland också Lokala PensionärsRådet, där det finns kommun eller stadsdelsnämnder) och RPR som står för Regionens PensionärsRåd? Och varför just de personerna?
- o En fråga särskilt till distrikt och samorganisationer: Hur utbildar vi intresserade för att trygga "återväxten" i KPR, LPR m.fl?
- o Hur får KPR-representanten veta vad just er förening vill framföra till kommunen?
- o Hur får ni reda på vad som ska avhandlas i KPR`?
- o Får ni information och möjlighet att påverka KPR-frågorna före beslut?
- o Har ni märkt av något slag av Åldersdiskriminering? Ge gärna exempel.

- Finns det pensionärer bland partiernas företrädare i kommunens/landstingets olika nämnder och styrelser?
- Ge exempel på aktiviteter i vår organisation som speciellt tilltalar den äldre generation PRO medlemmar och den yngre!
- Hur arbetar ni i PRO-föreningen med samhällsfrågor som berör våra medlemmar?

Ekonomisk trygghet på äldre dar

Kapitelrubriker (sid. 11 – 17): Fyll ut pensionsgapet, Lika skatt för samma inkomst, Garantipensionen, Nytt sätt att räkna upp förtidspensionerna, Premiépensionen, Dämpa bostadskostnaderna och höj bostadstillägget, för få pensionärer söker bostadstillägg, Slå ihop AP-fonderna.

Tilläggsmaterial: Pensionsbluffen av Lars Bergendahl. Skattetabellen, Världsbankens uppgifter om pensionärs skatter (finns bl.a. som pressmeddelande på PROs hemsida)

Att diskutera:

Höj pensionen med 1 000 kr per månad

- Inkomstutvecklingen har varit starkt olika för pensionärer och förvärvsaktiva. Hur bedömer ni att utvecklingen blir i framtiden?
- Kan man förvänta sig samma ekonomiska tillväxt i framtiden när antalet pensionärer ökar starkt och andelen förvärvsaktiva i befolkningen minskar?
- Hur kan en sådan utveckling påverka pensionerna?
- PRO kräver 1 000 kr mer i pension för alla. Vissa vill satsa mer på dem med de lägsta pensionerna. Vad anser ni?

Lika skatt för samma inkomst

- Hur ser marginaleffekterna ut i pensionssystemet? Är de rimliga?
- Indexeringen av inkomstgrundad pension (inkomstpension/tilläggs pension) och garantipensionen är olika. Vad talar för det?

Dämpa bostadskostnaden och höj bostadstillägget

- På vilket sätt kan vi påvisa att pensionärer betalar mer skatt än förvärvsarbete?
- Kan det finnas fler länder som också har högre skatt för pensionärer?
- Vilka principiella grunder finns som talar för att pension beskattas hårdare än arbetsinkomst?
- Hur hanteras frågan i media?
- Hur ser bostadskostnaderna ut i ert område?
- Är trenden ökande eller minskande?

Tryggare
premie-
pension
och slå ihop
AP-
fonderna.

- Hur kan utförsäljningen av fastigheter i det allmännyttiga bostadsbeståndet påverka utvecklingen av boendekostnaderna?
- Kan det finnas många pensionärer inom ert område som inte sökt bostadstillägg?
- Kan vi från den lokala PRO-organisationen göra något? Uppvakta Försäkringskassan? Hjälpa till med ansökan? Informera...
- Hur påverkar det stora antalet fonder i premiepensionssystemet möjligheterna att göra rationella fondval?
- Skall antalet fonder i premiepensionssystemet begränsas? Vilka placeringsalternativ bör finnas?
- Premiepensionen är en allmän obligatorisk pension – alla måste vara med. Beroende på vilka val man gör kan pensionen mellan individer bli mycket stora. Är det rimligt?
- Bör det finnas en garanti i systemet? I så fall hur kan den utformas?
- Är avgifterna till systemet rimliga?

Att leva ett liv i hälsa på äldre dar

Kapitelrubriker (från sid. 18-27): Mångfald och vinstintressen inom vård och omsorg, vård på lika villkor, Demens och psykisk ohälsa hos äldre, Äldreforskning, Äldres läkemedelsanvändning, tandvård.
Sid. 18 – 27

Tilläggsmaterial:

Vårdval av Ola Johansson, PRO, Den lilla boken om äldre och läkemedel, PRO, Äldreguiden, Socialstyrelsen (se och jämför vård och omsorg för äldre -via Socialstyrelsens hemsida:

<http://aldreguiden.socialstyrelsen.se>, Äldreforskning granskar hemtjänst och synen på funktionshindrade en av handling av Anna Olaisson, Linköpings universitet.

Att diskutera:

Många faktorer påverkar människors hälsa. En del kan man påverka genom val i livet – andra faktorer är mer givna.

- Vad är viktigast för äldre att själva tänka på?
- Vad kan PRO- föreningen eller andra göra för att bidra till medlemmarnas hälsa?
- Vilka krav från er ort bör ställas på kommuner och landsting för bättre hälsa hos äldre?

Mångfald och vinstintressen inom vård och omsorg

Antalet alternativa utförare av vård och omsorg ökar i landsting och kommuner. PRO är inte motståndare till de alternativa utförarna, men kommunen och landstinget måste ha kontroll och ta ansvar för verksamheten.

Dessutom måste kommunerna och landstingen ha kvar och utveckla sitt kunnande genom att driva egna verksamheter. Minst hälften av verksamheter ska, enligt handlingsprogrammet, drivas i offentlig regi.

- Har ni någon erfarenhet av vård eller omsorg som drivs av alternativa utförare? Hur bedömer ni i så fall deras verksamhet? Programmet pekar på att mångfald kan bidra till stimulans och utveckling. Vad säger ni?
- Vilka krav ska finnas på insyn och kontroll när privata företag har uppdrag i den gemensamma vården och omsorgen?
- Ska personal i de privata företagen ha samma skydd för att kunna påtala brister som garanteras alla offentligt anställda?
- Bland de privata utförarna finns främst några få internationella vårdföretag (Aleris, Attendo, Capio och Carema) men också verksamheter som drivs utan kommersiellt vinstintresse t ex av kooperativa eller ideella organisationer. Ser ni någon skillnad mellan de olika typerna av företag?
- Alla stora privata vårdföretagen ägs numera av internationella riskkapitalbolag. Även om deras intäkter kommer från skatter har det visat sig att de själva i många fall söker att föra sina vinster för beskattning i annat land. Kan vi acceptera det? Kan vi göra något åt saken?

Vård på lika villkor

Inte bara PRO utan även Hälso- och sjukvårdslagen säger mycket tydligt att vård och vårdresurser ska fördelas efter behov.

- Vad anser ni? Får alla vård efter behov och på lika villkor? Om ni inte anser det – kan ni ge exempel som belyser ojämlikhet i vården?
- PRO vill att ytterligare 30 miljarder ska tillföras vården – är det ett riktigt krav?
- En del vill att sjukhus och vårdcentraler vid sidan av vanliga patienter ska kunna ta emot de som betalar privat eller med hjälp av privata försäkringar – vad anser ni?

Demens och psykisk ohälsa hos äldre

Antalet äldre ökar. PRO anser att landstingen måste göra mer för att med bättre kompetens kunna ta emot äldre som drabbats av psykisk ohälsa. Allt för ofta ser äldre själva och deras omgivning psykisk ohälsa som en del av naturligt åldrande.

- Hur ser ni på det? Händer det ofta att det som kunde behandlas uppfattas som ett naturligt åldrande?
- När det gäller vården. Hur ser det ut hos er – finns äldre-psykiatriskt kunnande inom vården och omsorgen?
- Hur kan PRO driva kraven att de som arbetar med äldre får utbildning så att de lär sig att bättre känna igen psykisk ohälsa hos äldre.

Äldres läkemedelsanvändning

Läkemedel är viktiga i vården. När de ordinerats rätt och sedan används rätt innebär det ökad livskvalitet och minskat lidande. Men om de används fel kan läkemedlen istället skapa sjukdom och lidande. Olika mediciner, kanske utskrivna av olika läkare, kan bli farliga om de tas samtidigt.

- Hur väl följer äldre sin läkares ordination av läkemedel? Hur ser ni på detta?
- Vad kan vi själva göra för att hålla sin läkare informerad om de mediciner man redan tar?
- Har någon erfarenhet av en samlad läkemedelsgenomgång med läkare eller på apoteket? Om så skett – vad är erfarenheten?
- PRO har starkt motsatt sig utförsäljningen av apotek, men anser att det ska vara möjligt att sälja vissa receptfria mediciner i andra affärer. Vad anser ni?

Tandvård

Från halvårsskiftet 2008 upphörde det tidigare tandvårdsstödet riktat till enbart äldre över 65 år. Det nya tandvårdsstödet är lika för alla.

- Hur någon redan erfarenhet av det nya tandvårdsstödet? Om det jämförs med det tidigare – är det bättre eller sämre för äldre?
- PRO vill att tandvård ska vara en del av hälso- och sjukvården och ingå i högkostnadsskyddet. Är det ett riktigt krav? Är det genomförbart?
- Fler äldre har även i mycket hög ålder kvar egna tänder. Därför behövs i alla åldrar förebyggande tandvård. Har äldre möjlighet att regelbundet sköta och kontrollera sina tänder. Om inte vilka är orsakerna?

För äldre och funktionshindrade med stora behov av vård och omsorg har landstingen redan nu ansvar för nödvändig tandvård. Landstingen betalar också för tandvård som har direkt koppling till vissa sjukdomar eller till en behandling i sjukvården. Gränserna för ansvar är i många fall otydliga och det varierar hur väl landstingen sköter t ex tandvården för äldre med särskilt boende.

- Hur uppfattar ni förhållandena hos er? Tar landstinget ansvar för uppsökande tandvård bland de äldre?

Rätt till trygg kontakt med vården på äldre dar

Kapitelrubriker (sid. 28 – 33): Det fria vårdvalet, Patientsäkerhet och kvalitetsarbete.

Vårdgarantierna finns till för att korta väntetiderna till vården. PRO driver på för att väntetiderna ska kortas.

Bra tilläggsmaterial:

Rapporten Vårdval av Ola Johansson. Se gärna också www.vardalinstitutet.net / tematiska rum/äldres hälsa.

Att diskutera

- Hur är situationen hos er? Finns det långa väntetider och köer?
- Om där är problem – var finns de svåraste? Att få tid för besök vid vårdcentralen? Att få tid för besök hos en specialist för undersökning? Eller få tid för operation eller annan behandling?

Det fria vårdvalet

Riksdagen fattade i februari 2009 enligt alliansregeringens förslag beslut att alla landsting senast från 1 januari 2010 ska ha infört vårdval inom primärvården.

- Handlingsprogrammet anger ett antal punkter (sid 30-31) som PRO vill lyfta fram som särskilt viktiga.
- Vad anser ni om de föreslagna punkterna?
- Vilka möjligheter har PRO att påverka besluten i landstinget?

Kontinuitet och en fast kontakt med läkare och annan personal i vården ger trygghet. Vården ska erbjuda en fast vårdkontakt och landstingen måste komma bort från systemen med stafett- och hyrläkare. Men kontinuitet i vården är också ett ansvar för patienten.

- PRO vill att besök hos den vårdcentral där man är listad ska vara avgiftsfritt medan patientavgift tas ut för besök hos andra vårdgivare. Är det ett bra förslag?

Patientsäkerhet och kvalitetsarbete

Varje år skadas och dör fler av felbehandling i vården än genom trafikolyckor. Nytt starkt fokus riktas också mot frågan om patientsäkerhet i vården. Kvalitetssäkring och öppna jämförelser mellan sjukhus och vårdgivare ska öka säkerheten.

I stället för att straffa enskilda läkare eller andra med sanktioner för felbehandling vill man även inom vården mer betona säkerheten i systemen. Missgrepp och incidenter ska inte gömmas undan för rädda enskilda utan lyftas fram för att systemen ska bli säkrare.

- Hur ser ni på patientsäkerhetsfrågorna? Känner ni till fall där någon skadats i vården?

PRO menar att patient- och brukarorganisationerna ska finnas med och ha stort inflytande i arbetet för patientsäkerheten.

- Vad kan PRO göra i ert landsting i patientnämnd eller på annat sätt?
- Ett förslag i programmet är inrättandet av ett nationellt centrum för patientsäkerhet. Behövs ett sådant centrum – och vad är deras uppgift?

Sista att-satsrutin innehåller en del punkter om samverkan landsting – kommun.

Att kunna leva i trygghet och oberoende på äldre dar

Kapitelrubriker (sid. 34–43): En god äldreomsorg, Valfrihet inom äldreomsorgen, Äldres boende, måltiden, personalens kompetens.

Att diskutera:

- PRO avvisar inte att andra än kommunen ska få utföra äldreomsorg. I handlingsprogrammet står det att "mångfald kan stimulera utvecklingen av en god omsorg. Det viktiga är att vinstintressen inte får styra hur äldreomsorgen ska utformas och att kommunen alltid ska finnas med som utförare". Hur ser ni på att det finns andra än kommunen som utför äldreomsorg? Tror ni att det kan gynna möjligheten att utveckla äldreomsorgen?
- Vid upphandling av äldreomsorg eller om kommunen genomför fritt val i äldreomsorgen ska det finnas ett s.k. förfrågningsunderlag från kommunens sida som anger vilka krav kommunen ställer på utförarna. Diskutera vilka krav ni tycker är allra viktigast och som alltid bör finnas med i dessa förfrågningsunderlag. Begär gärna in förfrågningsunderlag för äldreomsorgen från kommunen.
- Ett krav i handlingsprogrammet är att "hemtjänsten utformas så att den enskilde brukaren får ett stort inflytande över dess innehåll..". Hur fungerar hemtjänsten i er kommun? Vilka möjligheter till stort inflytande har den enskilde hemtjänstbrukaren?
- Sveriges kommuner och landsting, SKL och Socialstyrelsen har genomfört öppna jämförelser när det gäller äldreomsorgen. Ta gärna del av dessa. SKL:s rapport heter "Öppna jämförelser 2008 Vård och

omsorg om äldre”. Ni kan hitta rapporten på nätet www.skl.se eller beställa den hos SKL. Socialstyrelsens jämförelser finns på www.socialstyrelsen.se/aldreguiden . Jämför er kommun med andra kommuner.

- o Hur ser boendefrågan ut i er kommun? Finns det trygghetsboenden eller seniorboenden. Finns det tillräckligt med särskilda boenden/vård- och omsorgsboenden? Vilka krav tycker ni att PRO ska ställa i er kommun när det gäller boenden?
- o Bor många äldre i flerbostadshus utan hiss?
- o PRO ställer krav på fler mötesplatser för alla generationer. Diskutera hur det ser ut i er kommun när det gäller tillgången till mötesplatser.
- o "Måltiden ska vara en källa till glädje och njutning". För alla äldre borde måltiden kunna vara dagens höjdpunkt. Därför måste maten dofta och smaka gott, vara aptitretande och ge möjlighet till social samvaro skriver PRO i handlingsprogrammet. Hur ser det ut i er kommun? Hur väl uppfyller kommunen dessa krav för dem som har äldreomsorg och behöver hjälp med maten. Diskutera vad ni tycker behöver göras.
- o Har personalen inom äldreomsorgen i er kommun tillräcklig kompetens för arbetet.
- o Vilka satsningar anser ni att kommunen borde genomföra för att öka personalens kompetens.
- o Vad kan PRO och vad kan kommun och stat göra för att få fler att välja att arbeta inom äldreomsorgen

Att känna sig trygg på äldre dar

Kapitelrubriker (sid. 44 – 48): Förebyggande arbete, Anhörigas viktiga roll, Våld mot äldre, Hjälpmedel och ny teknik.

Tilläggsmaterial:

Studiehandledning "Bättre tänka efter före", MSB:s (f.d. Räddningsverket) material Trygghet i hemmet, filmer från SOS Alarm, m.fl. material som aktualiseras i projektet "Bättre tänka efter före".

Att diskutera:

- o Vad kan vi göra inom PRO-föreningen för att var och en ska kunna förebygga olycksfall i hemmet?
- o Finns det enklare hjälpmedel som kan underlätta?
- o Vad kan vi göra i väntan på t.ex. ambulans?

- Vad säger brottsstatistiken om just er kommun?
- Finns det s.k. fixartjänster i er kommun?
- Är det viktigt att sådana tjänster är avgiftsfria

PRO – en öppen organisation för alla pensionärer

Kapitelrubriker (sid. 49 – 72): Vår organisation, Medlemskapets värde, Mötesplatser, Kunskap och bildning, Medlemstidningen PROpensionären, Information och kommunikation, Generationer i samverkan, Jämlikhet och jämställdhet, PRO i det mångkulturella samhället, Kultur berikar, Må väl till kropp och själ, PRO som konsumentorganisation, Miljöarbete på våra villkor, Säkerhet och tillgänglighet i trafiken, Internationell verksamhet.

Tilläggsmaterial:

PROs egna studiematerial, som t.ex. Vänner emellan, Våga fråga m.m. se den senaste versionen av Studieaktuellt som utkommer 2 ggr/år från Riksorganisationen, finns även på intranätet.

Att diskutera:

Rubrik: Vår organisation:

- Hur ser samarbetet ut i er samorganisation/samrådsgrupp? Kan det förbättras för att gagna våra medlemmar.
- Hur arbetar er förening för att medlemmar som har svårt att delta i föreningens aktiviteter, ändå kan få känna tillhörighet och få information?
- Har ni kontaktombud i er förening?
- **Distriktsfråga:** Vilka tankar har ni om en framtida organisationsindelning?

Rubrik: Medlemskapets värde

- Vilka medlemsförmåner erbjuder riksorganisationen för PRO-medlemmar idag?
- Finns det lokala och/eller regionala förmåner för medlemmarna?
- Finns det förmåner ni skulle vilja att PRO förhandlade fram?

Rubrik: Mötesplatser

- Hur ser det ut med samlingslokaler för er förening? Samorganisation?
- I det fall det finns bra samlingslokaler, finns de också till överkomlig kostnad för er?
- Kan PRO genom KPR påverka utbudet och prissättningen av samlingslokalerna?

Rubrik: Kunskap och bildning

- Vi är bra på att samverka med ABF kring våra studiecirklar. Gäller det också föreläsningar och kulturinslag?
- Har ni studiecirklar som intresserar både våra äldre medlemmar och de nya medlemmar som nu ansluter sig?
- Använder ni vår folkhögskola i Gysinge för utbildning av nya förtroendevalda?
- Fungerar kunskapsöverföringen mellan studiecirkelarna, föreningarna och KPR-ledamöterna?

Rubrik: Medlemstidningen PROpensionären

- På vilket sätt kan man använda tidningen för medlemsvärvning?
- Använder ni tidningen i studiecirklar? Tips gärna som samtalscirkel för "nya" svenskar.

Rubrik: Information och kommunikation

- Vilken information har medlemmarna nytta av från PRO?
- Hur bör informationen förmedlas på ett effektivt sätt?
- Kan vi även använda ny teknik, exempelvis hemsidor, e-post?
- Hur kan man gå tillväga för att påverka en opinion och beslutsfattare?
- Vilka medier och journalister behandlar äldre frågor, föreningsliv m.m. hos oss lokalt?
- Hur tar massmedierna upp sådana nyheter? Vad kan vi i PRO göra för att synas mer?
- Kan vi skriva insändare/debattartiklar? Hur brukar sådana vara uppbyggda?

Rubrik: Generationer i samverkan

- Arbetar ni fortfarande med modell "Allas Barnbarn", dvs. läsa och samtala med barnen i förskolan?
- Har ni några aktiviteter tillsammans med skolan?
- Eller vilka aktiviteter skulle ni vilja genomföra inom området?

Rubrik: Jämlikhet och jämställdhet

- Vad kan PRO göra för att öka jämlikhet och jämställdhet inom organisationen?

Rubrik: PRO i det mångkulturella samhället

- Hur ser det ut hos er, finns det många utlandsfödda äldre?
- Finns de som medlemmar i PRO?
- Har ni funderat kring samverkansformer med invandrarföreningarna?

- Har ni något bra exempel på integrationsverksamhet? Om ja, förmedla detta gärna via PROs hemsida "Landet runt".

Rubrik: Kultur berikar

- Har ni någon samverkan/kontakt med Riksskådebanan?
- Finns det någon aktiv teater eller sånggrupp?
- Diskuterar ni andra kulturaktiviteter?

Rubrik: Må väl till kropp och själ

- Friskvårdsaktiviteter – de flesta föreningar har boule, stavgång, qi gong och gymnastik. Finns det utrymme för flera aktiviteter?

Rubrik: PRO som konsumentorganisation

- PRO en aktiv konsumentrörelse – prispressare/undersökare finns i de flesta föreningarna. Lista gärna viktiga konsumentfrågor och hur ni arbetar med dem

Rubrik: Miljöarbete på våra villkor

- Miljöfrågor - är det en verksamhet som ni planerar att bedriva?

Rubrik: Säkerhet och tillgänglighet i trafiken

- Trafikfrågor – hur ser det ut hos er?
- Arbetar ni med vår egen Trafikbok?
- Är trafiksäkerhet för äldre något som diskuteras i KPR?

Rubrik: Internationell verksamhet.

- PRO är aktiv i AGE inom EU? Hur mycket känner ni till om verksamheten? Vad står AGE för?

Ett annat sätt att arbeta med handlingsprogrammet - PROskolan – modell Skåne

PROskolan diskuterar ett kapitel/ämne per studieterm. Tips på lämpligt tilläggsmaterial kan förmedlas från distriktet/ABF eller riksorganisationen.

Börja med att distriktet enas om det ämne/kapitel ur handlingsprogrammet, som alla PRO-skolor i distriktet behandlar under termen.

Det är ett plus om distriktet samordnar en studieupptakt och gärna en avslutning gärna med lämplig fackman för fördjupning av kunskaperna alternativt en panel av lämpliga beslutsfattare som "grillas" i frågorna.

Tips: Samorganisationen ansvarar för studiecirkeln och alla föreningar inbjuds delta både med förtroendevalda och intresserade medlemmar. I Skåne träffades man var 14:e dag och i 4-5 studietimmar per gång. Någon ur KPR kan vara en lämplig cirkelledare.

Exempel på ett sätt att starta:

Vårterminen 2009 är det lämpligt för de flesta distrikt att börja med vårdvalet!

Regeringen har beslutat att vårdval ska genomföras i alla landsting. Läs **Rätt till trygg kontakt med vården på äldre** i handlingsprogrammet, sid. 28 - 33.

Tilläggsmaterial :

1. "Vårdval" av Ola Johansson, beställs från riksorganisationen.
2. Hälso- och sjukvårdslagen
3. Underlaget för vårdvalet i ert distrikt.
4. Socialstyrelsens kvalitetsindex i sjukvården.
5. Den nationella vårdgarantin.
6. LOV - lag om vårdvalssystem + Riksdagsbeslutet och kanske förarbetena till detta
7. Öppna jämförelser om kvalitet i vården - se www.skl.se

Fundera över: vilken typ av vårdval är aktuellt i ert distrikt?
Vilka frågor är viktiga för oss att föra fram inför vårdvalet?
På vilket sätt kan/får vi delta i arbetet?
Är det aktuellt att fråga medlemmarna hur de ser på vårdvalet?
Kan vi ha nytta av erfarenheterna från redan genomförda vårdval i Stockholms län och Halland?

Dokumentera cirkelns arbete och skicka in till PROs ledamöter i Landstingens Pensionärsråd LPR eller Regionens pensionärsråd RPR där det är relevant, samt till distriktet före eventuell samling eller studieavslutning för våren.

Prioriterade områden lämpliga att ta tidigt under kongressperioden

1. MEDLEMSVÄRVNING

Vi har målet 450 000 medlemmar senast 2012!
Sid 5 - 10, samt sig 41- 72.

Tilläggsmaterial:

1. Våga Fråga
2. Att leda eldsjälar och forma lag

2. RÄTTVISA SKATTER NU!

Sid 11 - 17

Tilläggsmaterial:

1. Pensionsbluffen av Lars Bergendahl
2. Skattetabell

Att diskutera:

- PROs kampanjdagar våren 2009, vilket genomslag fick de hos er?
- Kan vi gå vidare och hytta nya vägar i kampen om rättvisa skatter?

3. PRO - EN ÖPPEN ORGANISATION FÖR ALLA PENSIONÄRER

Sid 49 - 72

Tilläggsmaterial:

PROs egna studiematerial, se den senaste versionen av Studieaktuellt som utkommer 2 ggr/år.

Media och kommunikationsfrågor:

Att diskutera:

- Vem syns mest i den offentliga debatten? Varför syns dessa?
- Vilka medier och journalister behandlar äldre frågor, föreningsliv, pensionärernas ekonomi, kultur etc hos er lokalt?
- Hur tar massmedierna upp sådana nyheter?
- Vad kan man göra för att synas mer där?
- Vem skriver insändare och debattartiklar?
- Hur brukar artiklarna vara uppbyggda?
- Kan vi skriva själva?
- Studiebesök på en tidning?
- Hur kan man gå tillväga för att påverka en opinion och beslutsfattare?
- Vem lyssnar politikerna på. Kan vi påverka politikerna direkt eller genom opinionstryck eller andra påverkare?
- Hur kan vi använda ny teknik, exempelvis hemsidor och bloggar?
- Har föreningen en hemsida?
- Finns relevant information där?
- Besök andra sidor och jämför.
- Besök några bloggar och diskutera möjligheterna med sådana. Du hittar dem exvis via: <http://knuff.se/> eller <http://intressant.se/>
- Vilken information behöver medlemmarna?
- Hur kan vi förmedla den informationen på ett effektivt sätt? Hur ska vi skriva för att informationen bäst ska gå fram? Andra aspekter som kan ge bättre effekt: Bilder, timing etc?
- Hur kan vi veta att mottagaren uppfattat och tagit till sig informationen?
- Vilken information behöver styrelsen från medlemmarna?
- Hur kan vi få in den på ett effektivt sätt?
- Hur kan vi bli bättre på att lyssna?

PRO Pensionärernas Riksorganisation